

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2020 m. gegužė

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2-825-450/2020](#), sprenddamas apeliančios nemokumo vertinimo klausimą ir pasisakydamas dėl atskirajame skunde nurodytų naujų pasaulio ir Lietuvos ekonomikos aplinkybių, susijusių su COVID-19 pandemija ir galinčių prisidėti prie bendrovės finansinės būklės stabilumo sprendimo, Lietuvos apeliacinis teismas (toliau – ir LApT) pažymėjo, kad atsakovės minimos verslo skatinimo priemonės galės būti taikomos tik dėl paskelbtos pandemijos susidariusiems naujų mokėjimų sutrikimams, t.y. po 2020 m. kovo 16 d. atsiradusiems įsiskolinimams, šalinti. Atsakovės įsiskolinimas kreditoriams, iš jų ir mokestinė nepriemoka į valstybės biudžetą, susidarė iki *force majeure* aplinkybių paskelbimo, todėl atsakovė negalės pasinaudoti šiomis priemonėmis.

LApT konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas, įvertinęs byloje esančių duomenų visumą, pagrįstai sprendė, jog nustatytos aplinkybės, kad įmonės finansiniai rodikliai nuosekliai prastėja nuo 2018 m., įmonė atitinka nemokumo kriterijus, finansiniai rodikliai bei restruktūrizavimo metmenyse rezultatams pagerinti numatytos priemonės neleidžia spręsti, kad metmenyse išsikeltas tikslas atsiskaityti su kreditoriais gali būti realiai įgyvendintas ir įmonės mokumas atkurtas.

Taip pat šioje byloje, sprenddamas dėl apeliančios nemokumo vertinimui taikytino reglamentavimo, LApT nurodė, kad 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymui (toliau – JANĮ) neteko galios Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas (toliau – JBĮ) su visais pakeitimais ir papildymais (JANĮ 153 straipsnis). JANĮ 155 straipsnyje, kuriuo reglamentuojamos pereinamosios nuostatos dėl nemokumo procesų, nustatyta, kad iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams šio įstatymo (JANĮ) nuostatos taikomos toms asmenų

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

teisėms ir pareigoms, kurios atsiranda arba yra įgyvendinamos jam įsigaliojus, taip pat toms nemokumo procedūroms, kurios pradėdamos šiam įstatymui įsigaliojus, išskyrus tam tikras nurodytas šio įstatymo nuostatas. Nagrinėjamu atveju pareiškimas dėl restruktūrizavimo bylos iškėlimo teismui buvo pateiktas 2019 m. gruodžio 30 d., t. y. iki JANĮ įsigaliojimo, o pareiškimas dėl bankroto bylos iškėlimo parengtas remiantis ĮBĮ nuostatomis, ikiteisminė informavimo apie ketinimą kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo tvarka įgyvendinta iki JANĮ įsigaliojimo, todėl pirmosios instancijos teismas pagrįstai klausimą dėl bankroto ar restruktūrizavimo bylos iškėlimo sprendė vadovaudamasis iki JANĮ įsigaliojimo galiojusiu ĮBĮ ir Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymo nuostatomis (JANĮ 155 straipsnis). Šių įstatymų nuostatos taikomos ir apeliaciniam procesui.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-295-790/2020](#), pasisakydamas dėl bylą nagrinėjusio pirmosios instancijos teismo nešališkumo ir neobjektyvumo, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija pažymėjo, kad nors pirmosios instancijos teismo nutartys, kuriomis atsakovės turtui buvo pritaikytas areštas ir padidintas jo mastas, buvo panaikintos apeliacinės instancijos teismui konstatavus, kad teismas neteisingai vertino galimą grėsmę ieškovei palankaus teismo sprendimo įvykdymui, tačiau byloje nėra duomenų, kad šios nutartys buvo priimtos teismui sąmoningai neobjektyviai vertinant situaciją. Nepagrįsto teismo procesinio sprendimo priėmimą galėjo nulemti klaida, netinkamas ar neišsamus įrodymų įvertinimas, netinkamas teisės aktų nuostatų ar faktinių aplinkybių suvokimas, o ne procesinį sprendimą priėmusio teismo šališkumas. Tačiau ta aplinkybė, kad teismas atsisakė priimti atsakovės priešieškinį, neapsunkina

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

atsakovės teisinės padėties ir neužkerta jai kelio pareikšti priešieškinyje keliamus reikalavimus atskiroje civilinėje byloje, todėl taip pat nepatvirtina, kad bylą išnagrinėjusi teisėja buvo neigiamai, neobjektyviai nusiteikusi atsakovės atžvilgiu, juo labiau kad atsakovė neįrodė, jog šiuo atveju iš tikrųjų egzistuoja Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 143 straipsnio 2 dalyje nustatyti priešieškinių priėmimo pagrindai.

Teisėjų kolegija konstatavo, kad atsakovė, įrodinėdama galimą teismo šališkumą, nepateikė jokių kitų duomenų, pagrindžiančių, kad bylą išnagrinėjusi teisėja galimai elgėsi tendencingai, buvo suinteresuota bylos baigtimi, turėjo susidariusi išankstinę nuomonę ir pan. Atsakovė remiasi išimtinai tik bylos nagrinėjimo metu priimtais jai nepalankiais teismo procesiniais sprendimais, tačiau tokios aplinkybės savaime nereiškia, kad teismas buvo šališkas.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-282-781/2020](#), sprenddama dėl parduodamo naudoto daikto kokybei keliamų reikalavimų ir pardavėjo atsakomybės už parduoto daikto kokybės trūkumus, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija pažymėjo, kad nei įstatymu, nei pirkimo–pardavimo sutartimi ieškovas nebuvo įpareigotas imtis privalomo perkamo daikto kokybės patikrinimo pats arba tam pasitelkti statybos ekspertą (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.337 straipsnis), todėl pirkėjas turi teisę, o ne pareigą bet kokioje vietoje, bet kokiu laiku ar metodu, atitinkančiu protingumo kriterijus, patikrinti perkamo daikto kokybę (CK 6.328 straipsnis). Aplinkybė, kad ieškovas (pirkėjas) nepasinaudoja savo teise patikrinti perkamo daikto kokybę, nepanaikina atsakovų (pardavėjų) atsakomybės už parduodamo namo kokybę, jei įrodoma, kad ieškovas (pirkėjas), kaip bet kuris

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

kitas vidutinis pirkėjas, sutarties sudarymo metu nežinojo arba negalėjo žinoti apie tokį perkamo daikto neatitikimą (CK 6.327 straipsnio 2 dalis).

Civilinėje byloje Nr. [e2-773-450/2020](#), sprenddamas JANĮ taikymo laike klausimą, LApT nustatė, kad bankroto procedūra dėl įmonės pripažinimo bankrutavusia ir likviduojama dėl bankroto nepatenka į JANĮ 155 straipsnyje nurodytą išimčių sąrašą. Kadangi nagrinėjamu atveju ši procedūra pradėta, t. y. skundžiama teismo nutartis priimta jau įsigaliojus JANĮ, pirmosios instancijos teismas pagrįstai vadovavosi būtent šio įstatymo nuostatomis. LApT taip pat pripažino, kad teisinė įmonės pripažinimo bankrutavusia ir likviduojama dėl bankroto koncepcija iš esmės nepakito, todėl šiuo atveju, sprenddamas klausimą dėl įmonės pripažinimo bankrutavusia ir likviduojama dėl bankroto teisėtumo ir pagrįstumo, teismas rėmėsi iki JANĮ įsigaliojimo suformuota teismų praktika šiuo klausimu.

Civilinėje byloje Nr. [e2-603-302/2020](#), sprenddamas dėl taikos sutarties prieštaravimo imperatyvioms įstatymų nuostatomis, LApT nustatė, kad taikos sutarties tvirtinimo metu galiojo buto areštas. Pagal pritaikytų laikinųjų apsaugos priemonių pobūdį atsakovei buvo uždrausta disponuoti areštuotu butu, tačiau, nepaisant šio draudimo, taikos sutartimi areštuotas butas vis tiek buvo perduotas ieškovės nuosavybėn.

Lietuvos apeliacinis teismas, įvertinęs visas nagrinėjamu atveju svarbias aplinkybes, darė išvadą, kad taikos sutartis negalėjo būti patvirtinta, kadangi ji prieštarauja imperatyvioms normoms (CPK 42 straipsnio 2 dalis, CK 1.80 straipsnis).

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. 2A-451-881/2020, sprenddamas dėl mirusio apelianto teisių perėmimo, LApT, atsižvelgdamas į apelianto, kaip įmonės valdybos nario, teisinį statusą bei iš jo išplaukiantį teisinį suinteresuotumą ginčyti teismo sprendimą dėl įmonės pabaigos, pritarė atsakovės pozicijai, kad teisių perėmimas nagrinėjamoje byloje nėra galimas, todėl bylą nutraukė (CPK 293 straipsnio 7 punktą).

Civilinėje byloje Nr. [e2-740-790/2020](#), nagrinėdamas laikinųjų apsaugos priemonių taikymo pagrįstumo klausimą, LApT nurodė, kad į bylą pateikta pakankamai duomenų, leidžiančių pagrįstai teigti, jog egzistuoja grėsmė būsimo teismo sprendimo įvykdymui. Iš ieškovės pateikto 2020 m. balandžio 24 d. antstolės atsakymo į paklausimą matyti, kad atsakovė antstolei nesudarė sąlygų apžiūrėti areštuoto ir aprašyto atsakovės turto. Šios aplinkybės patvirtintos ir Klaipėdos apylinkės teismo 2020 m. gegužės 4 d. nutartimi, kuria atsakovės vadovui skirta bauda už antstolės turto aprašo vykdomojoje byloje reikalavimų neįvykdymą. Byloje buvo nustatyta, kad atsakovė buvo įpareigota sudaryti sąlygas apžiūrėti turta, tačiau, nors minėtas nurodymas ir turto aprašas atsakovei buvo įteiktas 2020 m. kovo 2 d., atsakovė šio įpareigojimo nevykdė.

LApT pažymėjo, kad nors atsakovė atskirajame skunde pagrįstai pažymi, jog didelė ieškinio suma ir asmens turtinė padėtis savaime nesudaro pagrindo taikyti laikinąsias apsaugos priemones, tačiau, apeliacinės instancijos teismo vertinimu, atsakovės teikiami finansinės atskaitomybės duomenys taip pat kelia pagrįstų abejonių dėl geros atsakovės finansinės padėties, o tai kartu su paminėtais duomenimis,

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

leidžiančiais abejoti atsakovės sąžiningumu, papildomai patvirtina grėsmę būsimo teismo sprendimo įvykdymo galimybėms.

Civilinėje byloje Nr. [2A-839-450/2020](#), spręsdama dėl bendrovės likvidavimo procesui taikytino reglamentavimo, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija pažymėjo, kad nors skundžiamo sprendimo priėmimo metu juridinių asmenų bankroto teisiniai santykiai jau buvo reglamentuojami JANĮ pagrindu, tačiau pirmosios instancijos teismas, įvertinęs tai, kad atsakovės bankroto administratorės prašymas priimti sprendimą dėl bankrutavusios individualiosios įmonės pabaigos buvo pateiktas iki JANĮ įsigaliojimo, sprendė, jog prašymui išspręsti taikytinos ĮBĮ nuostatos.

Teisėjų kolegija nustatė, kad nagrinėjamu atveju bankrutavusios individualiosios įmonės kreditoriai 2017 m. balandžio 14 d. vykusiame kreditorių susirinkime priėmė nutarimą dėl įmonės pabaigos. Bankroto administratorė 2019 m. liepos 3 d. kreipėsi į teismą su prašymu priimti sprendimą dėl įmonės pabaigos. Kauno apygardos teismas 2019 m. liepos 4 d. nutartimi prašymą priimti sprendimą dėl įmonės pabaigos paskyrė nagrinėti teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka 2019 m. rugpjūčio 20 d., tačiau teismo posėdis neįvyko, nes Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2019 m. liepos 15 d. nutartimi pritaikė laikinąsias apsaugos priemones – uždraudė bankroto byloje priimti sprendimą dėl įmonės pabaigos, iki byla bus išnagrinėta kasacine tvarka. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2019 m. gruodžio 20 d. nutartimi Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. birželio 21 d. nutartį paliko nepakeistą ir civilinę bylą 2020 m. sausio 6 d. grąžino Kauno apygardos teismui. Pirmosios instancijos teismas 2020 m. sausio

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

9 d. nutartimi klausimą dėl įmonės pabaigos skyrė nagrinėti teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka 2020 m. sausio 27 d. Taigi procesas dėl bankrutavusios individualiosios įmonės pabaigos buvo pradėtas ir įgyvendinamas galiojant ĮBĮ nuostatomis.

Apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs nurodytas aplinkybes, sutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu dėl ĮBĮ nuostatų taikymo nagrinėjamam klausimui išspręsti.

Civilinėje byloje Nr. e2-573-1120/2020, sprenddamas dėl galimybės bankroto proceso metu atlikti priešpriešinių vienaarūšių reikalavimų įskaitymą, LApT nurodė, kad nors draudimas įskaityti bankrutuojančios bendrovės ir jos kreditorių reikalavimus galioja ir po bankroto bylos iškėlimo, šiai taisyklei taikytina išimtis, kai įskaitomi reikalavimai, tenkinami iš administravimo lėšų. Tokią išvadą teismas darė atsižvelgęs į ginčui aktualaus ĮBĮ 36 straipsnio 1 dalį, kurioje nurodoma, kad pirmiau už visus kitus reikalavimus apmokamos įmonės bankroto administravimo išlaidos, kurios mokamos iš įmonės visų rūšių lėšų (gautų pardavus įmonės turtą, įskaitant ir įkeistą, iš įmonei grąžintų skolų, ūkinės komercinės veiklos ĮBĮ 36 straipsnio 3 dalyje nurodyta apimtimi ir kitų bankroto proceso metu gautų lėšų). Teismas sprendė, kad finansiniai reikalavimai dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo iš ieškovės nemokumo administravimui skirtų lėšų galėjo būti įskaityti, kadangi šie bankrutuojančios bendrovės įsipareigojimai vykdomi ne pagal ĮBĮ 35 straipsnį, o pagal ĮBĮ 36 straipsnio 1 dalį, kurioje nustatyta, kad pirmiausia (prieš tenkinant bankrutavusios įmonės kreditorių finansinius reikalavimus) apmokamos įmonės bankroto administravimo išlaidos, o iš šių lėšų esant priteistoms bylinėjimosi išlaidoms, patirtoms nemokumo administratoriui teisme pareiškus

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

nepagrįstus reikalavimus ir teismui juos atmetus, mažėja bankroto administravimui skirtų lėšų suma, tačiau nemažėja lėšų, iš kurių bus tenkinami kreditorių reikalavimai nemokumo byloje, suma.

Civilinėje byloje Nr. [e2-901-798/2020](#), nagrinėdamas klausimą dėl kreditoriaus teisės pagal JANĮ 65 straipsnio nuostatas atlikti juridinio asmens dokumentų patikrinimą, LApT sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad pirmiau minėtame straipsnyje yra numatytas baigtinis sąrašas sąlygų, kai leidžiama atlikti juridinio asmens dokumentų patikrinimą. Tačiau LApT pažymėjo, jog vadovaujantis JANĮ 65 straipsnio 1 dalimi įmonės kreditoriams turėtų būti suteikiama galimybė susipažinti su bankrutuojančios įmonės veiklos dokumentais, kad jie galėtų susidaryti teisingą vaizdą apie įmonės būklę ir priimti sprendimus dėl savo tolesnių veiksmų, kurie turėtų įtakos ir tolesnei bankroto eigai, pavyzdžiui, spręsti dėl kreipimosi į teismą su ieškiniu dėl bankroto pripažinimo tyčiniu, spręsti, ar pagrįsti kitų bankrutuojančios įmonės kreditorių reikalavimai, spręsti dėl kreipimosi į teismą ginčijant įmonės sudarytus sandorius *actio Pauliana* pagrindu. Šias teises bankroto byloje kreditoriai gali tinkamai realizuoti tik tuomet, kai jiems suteikiama galimybė susipažinti su bankrutuojančios įmonės dokumentais, turinčiais reikšmės kreditorių interesų gynimui. Teisės susipažinti su įmonės turima viešai neprieinama informacija kreditoriams suteikimas atitinka vieną iš bankroto proceso tikslų – ginti kreditorių teises, siekiant kuo greičiau patenkinti jų pagrįstus reikalavimus bankroto byloje.

Civilinėje byloje Nr. [e2-835-881/2020](#), spręsdamas kreditorių susirinkimo nutarimų teisėtumo klausimą,

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

LApT nurodė, kad atskirajame skunde nurodoma aplinkybė, jog pagal JANĮ nuostatas kreditorių susirinkimas turėjo būti šaukiamas prieš 14 dienų, nesudaro pagrindo naikinti skundžiamų 2020 m. sausio 24 d. kreditorių susirinkimo nutarimų. Pagal JANĮ 47 straipsnio 1 dalį apie šaukiamą kreditorių susirinkimą kreditorių susirinkime turintiems teisę dalyvauti asmenims turi būti pranešta likus ne mažiau kaip 14 dienų iki kreditorių susirinkimo dienos. Teismas nustatė, kad 2019 m. gegužės 30 d. BUAB „Žemukas“ kreditorių susirinkimų sušaukimo tvarka, kuria rėmėsi bankroto administratorė, šaukdamą 2020 m. sausio 24 d. kreditorių susirinkimą, buvo tvirtinama galiojant ĮBĮ, ši tvarka yra galiojanti, todėl privaloma visiems įmonės kreditoriams. LApT sprendė, kad aplinkybė, jog pakeistas teisės aktas, kuriuo reglamentuojami įmonės nemokumo procesai, savaime nėra pagrindas daryti išvadą, kad nustoja galioti visi pagal ĮBĮ patvirtinti kreditorių susirinkimo nutarimai, taigi jie yra privalomi įmonės kreditoriams.

Civilinėje byloje Nr. [e2-886-450/2020](#), sprendama dėl kreditorių finansinių reikalavimų tvirtinimui taikytino reglamentavimo, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija nurodė, kad klausimas dėl kreditorių reikalavimų tenkinimo eilės ir tvarkos patenka į JANĮ 155 straipsnio 1 dalyje nurodytas išimtis ir bankroto byla pradėta iki JANĮ įsigaliojimo, todėl nemokumo administratoriaus prašymas patvirtinti kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašą sprendžinas vadovaujantis ĮBĮ nuostatomis.

Civilinėje byloje Nr. [e2-899-781/2020](#), sprendamas klausimą dėl įmonės nemokumo vertinimo, LApT nurodė, kad teismas įmonės nemokumo klausimą pirmiausia turi spręsti pagal aktualius finansinės atskaitomybės

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

duomenis ir remtis kitais byloje esančiais įrodymais, kurie pagrįstų pradeltų finansinių įsipareigojimų kreditoriams dydį bei realią, o ne įrašytą balanse, įmonės turimo turto vertę.

Civilinėje byloje Nr. [e2-903-450/2020](#), sprenddamas kreditorių įtraukimo į bankroto bylą trečiaisiais asmenimis klausimą, LApT nurodė, kad JANĮ 19 straipsnio 4 dalyje nustatyta, jog nuo pareiškimo teismui dėl nemokumo bylos iškėlimo priėmimo dienos kreditoriai laikomi turinčiais teisinį suinteresuotumą bylos baigtimi ir turi teisę kreiptis į teismą su prašymu įtraukti juos į bylą trečiųjų asmenų, nepareiškiančių savarankiškų reikalavimų, teisėmis, kartu su prašymu pateikdami kreditoriaus reikalavimo teisę juridiniam asmeniui patvirtinančius įrodymus. Ši norma įtvirtinta JANĮ straipsnyje, kuriuo reglamentuojamas pareiškimo dėl nemokumo bylos iškėlimo priėmimas, t. y. veiksnius, atliekamus gavus teisme pareiškimą iki nutarties dėl nemokumo bylos įmonei iškėlimo priėmimo, todėl sprendžiamas, kad kreditorius su prašymu įtraukti jį į bylą trečiuoju asmeniu, nepareiškiančiu savarankiškų reikalavimų, JANĮ 19 straipsnio 4 dalyje nustatytu pagrindu gali kreiptis bet kuriuo metu po to, kai teisme yra priimtas pareiškimas dėl nemokumo bylos įmonei iškėlimo, tačiau ne vėliau kaip iki nutarties dėl nemokumo bylos įmonei iškėlimo priėmimo. Atitinkamai klausimas dėl kreditorių įstojimo į bylą trečiaisiais asmenimis tokiu atveju teisme turi būti sprendžiamas iki nutarties dėl nemokumo bylos iškėlimo priėmimo. Kreditoriai, kurie nesikreipė dėl bankroto bylos iškėlimo, bankroto byloje dalyvaujančiais asmenimis tampa tik teismui patvirtinus jų finansinius reikalavimus.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, parengtos tik siekiant informuoti. Apžvalgoje naudojamos nuotraukos iš Lietuvos apeliacinio teismo ir Artūro Jendovickio archyvų.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (8 70) 663 685, faks. (8 70) 663 060
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2020 m.